

ТЕМА 6. ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ

ПЛАН.

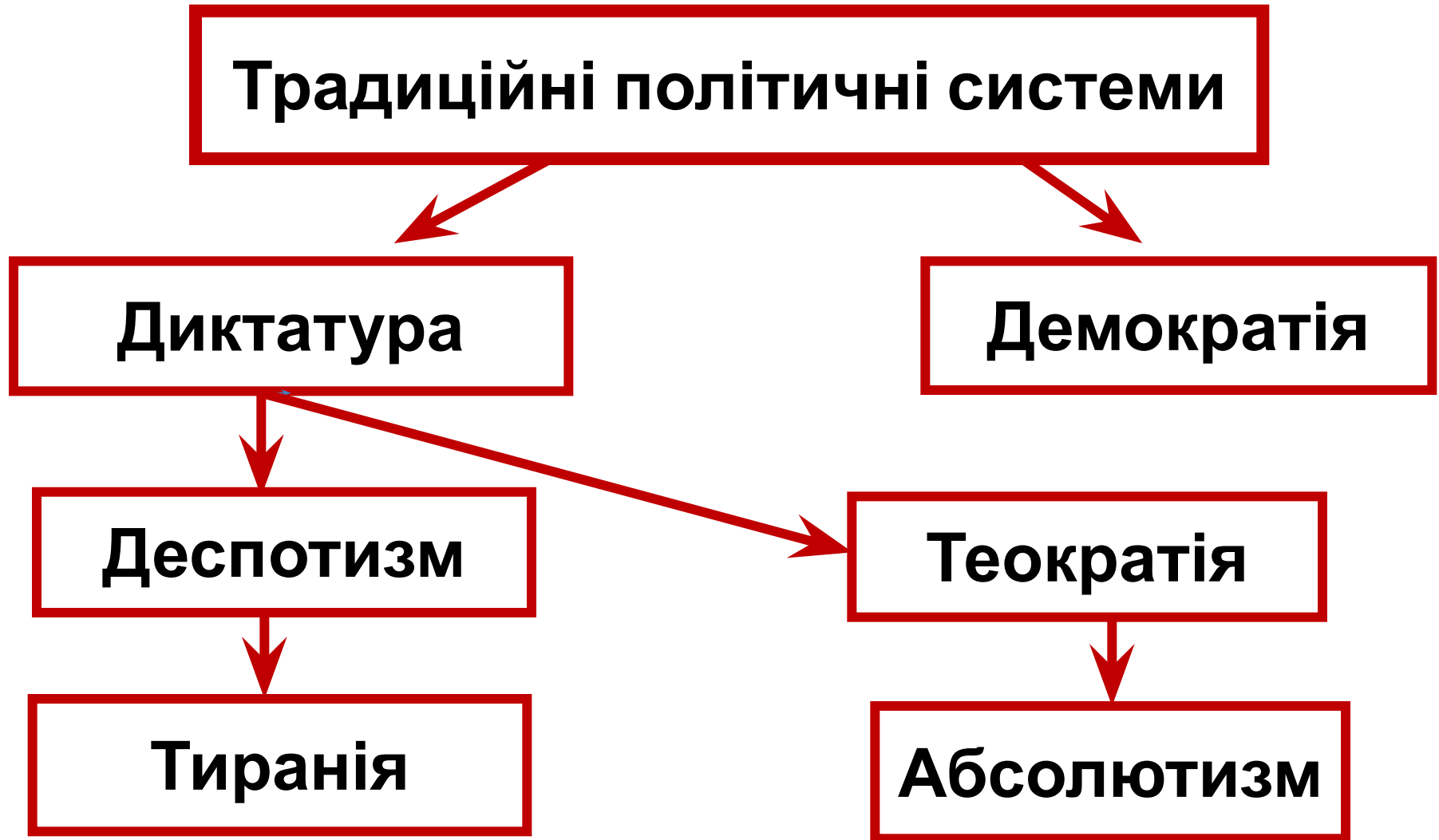
- 1. Сутність і поняття політичного режиму та його типи.**
- 2. Демократичний політичний режим та його ознаки.**
- 3. Авторитарний політичний режим : ознаки та різновиди.**
- 4. Тоталітаризм як політичний феномен ХХст.**
- 5. Особливості політичного режиму сучасної**

Політичний режим (від лат. regimen – управляти) - сукупність характерних для певного типу держави політичних відносин, засобів і методів реалізації влади, наявних стосунків між державною владою і суспільством, домінуючих форм ідеології, стану політичної культури

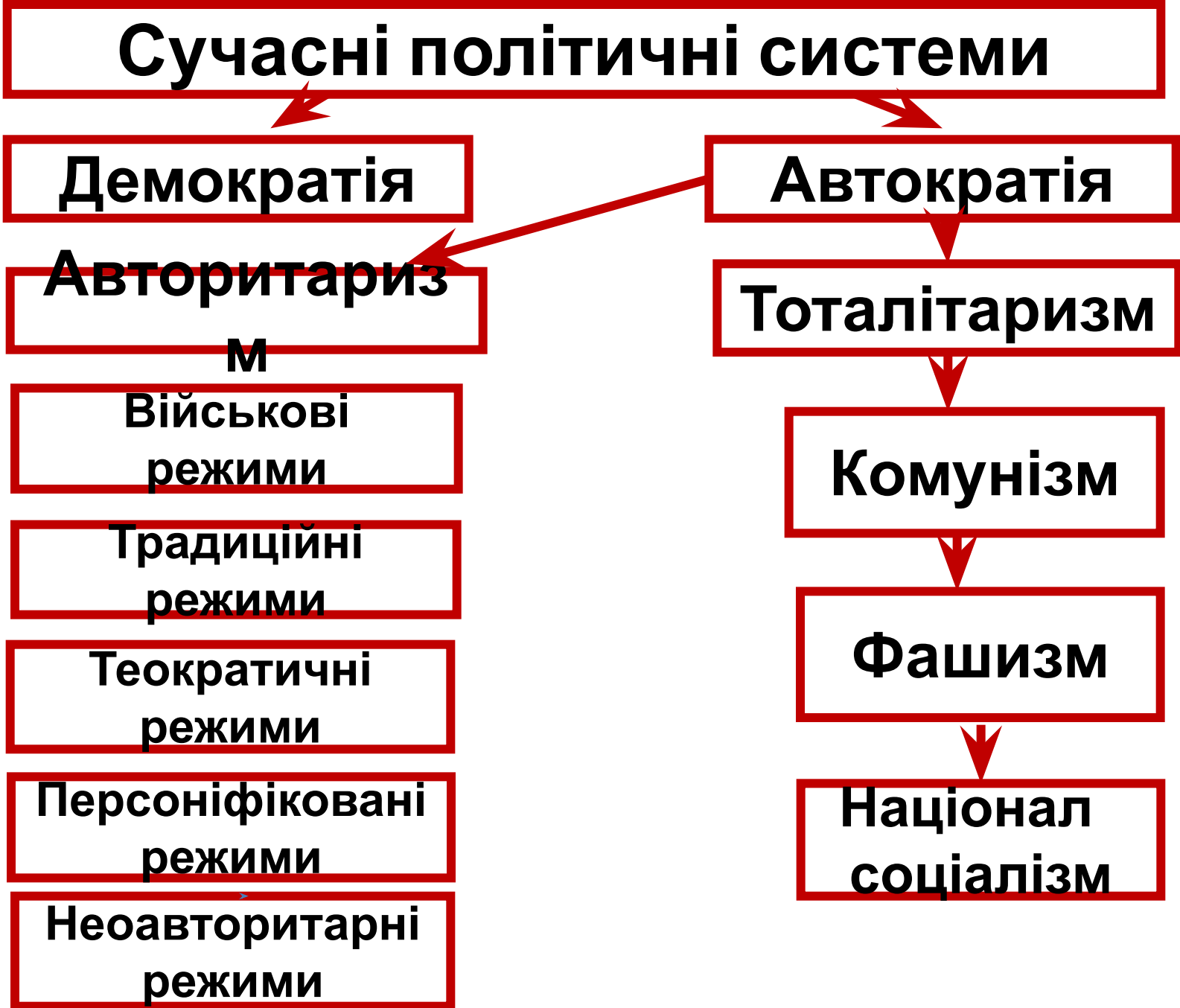
ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ, ЩО ФОРМУЮТЬ ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ « ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ »:

- Спосіб формування органів влади**
- Співвідношення гілок влади, центрального уряду та місцевого самоврядування**
- Становище і роль громадських організацій та партій**
- Правовий статус особи**
- Встановлена законодавча система**
- Зміст і співвідношення дозволеної і забороненої політичної діяльності**
- Рівень гласності в суспільстві**
- Врахування інтересів меншості при прийнятті політичних рішень**
- Порядок функціонування правоохоронних та каральних органів**
- Історичні, культурні традиції, моральні звичаї народу**

ТИПОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ

Сучасні політичні системи


```
graph TD; A[Сучасні політичні системи] --> B[Демократія]; A --> C[Автократія]; C --> D[Тоталітаризм]; C --> E[Авторитаризм]; D --> F[Комунізм]; F --> G[Фашизм]; G --> H[Націонал соціалізм]; E --> I[Військові режими]; E --> J[Традиційні режими]; E --> K[Теократичні режими]; E --> L[Персоніфіковані режими]; E --> M[Неоавторитарні режими];
```

Демократія

Автократія

Авторитаризм

Тоталітаризм

**Військові
режими**

**Традиційні
режими**

**Теократичні
режими**

**Персоніфіковані
режими**

**Неоавторитарні
режими**

Комунізм

Фашизм

**Націонал
соціалізм**

**ДЕМОКРАТІЯ (ВІД ГРЕЦ. DEMOKRATIA –
НАРОДОВЛАДДЯ) – ПОЛІТИЧНИЙ
РЕЖИМ, ХАРАКТЕРНОЮ РИСОЮ ЯКОГО
Є ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ,
РОЗОСЕРЕДЖЕННЯ ВЛАДИ МІЖ
ГРОМАДЯНАМИ ДАНОЇ ДЕРЖАВИ З
МЕТОЮ НАДАННЯ ЇМ МОЖЛИВОСТІ
РІВНОМІРНОГО ВПЛИВУ НА
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЛАДНИХ ОРГАНІВ**

ГОЛОВНІ ОЗНАКИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ:

- 1. Визнання народу джерелом влади, сувереном у державі**
- 2. Рівноправність громадян**
- 3. Підпорядкування меншості волі більшості**
- 4. Виборність законодавчих органів державної влади**
- 5. Пріоритет прав людини над правами держави**
- 6. Рішення більшості повинно враховувати інтереси меншості**
- 7. Верховенство закону у всіх сферах суспільного життя**
- 8. Розподіл влади**
- 9. Легітимність державної влади, наявність розвинутого громадянського суспільства**
- 10. Ідеологічний і політичний плюралізм та інші**

**АВТОРИТАРИЗМ (ВІД ЛАТ. AUTORITAS –
ВПЛИВ, ВЛАДА) – РІЗНОВИД
АВТОКРАТИЧНОГО (НЕДЕМОКРАТИЧНОГО)
РЕЖИМУ, ПРИ ЯКОМУ ПОЛІТИЧНА ВЛАДА
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ КОНКРЕТНИМ СУБ’
ЄКТОМ (ГРУПОЮ, ПАРТІЄЮ, КЛАСОМ) ПРИ
МІНІМАЛЬНІЙ УЧАСТІ НАРОДУ**

ОЗНАКИ АВТОРИТАРИЗМУ:

- 1. Концентрація влади в центрі і на місцях у руках політичного лідера чи певного кола, партії, коаліції**
- 2. Деформується принцип розподілу влади на користь виконавчої**
- 3. Деформована дія принципу виборності державних органів і посадових осіб**
- 4. Державне управління характеризується жорсткими командно – адміністративними методами керівництва**
- 5. Ігнорування норм закону органами державної влади**
- 6. Обмежена свобода слова, напівгласність, часткова цензура**
- 7. Обмежений ідеологічний та політичний плюралізм**
- 8. Відсутність реальних прав і свобод людини**
- 9. Відчуження народу від реального впливу на владу**

РІЗНОВИДИ АВТОРИТАРИЗМУ:

1. Традиційні режими – держави з абсолютною формою монархії

(Саудівська Аравія, Оман, Катар, Бруней, ОАЕ)

2. Військово – бюрократичні диктатури – встановлюються в результаті військових переворотів (військові хунти у Чилі, Аргентині, Бразилії, Парагваї, та інші)

3. Персональні тиранії – влада у одноосібного диктатора (Саддам Хусейн в Іраці , Іді Амін в Уганді, Самоса в Нікарагуа), або султана (Дювальє в Гаїті, Мобуту в ДР Конго, Бокассо в ЦАР)

4. Неоавторитарні режими – влада в руках однієї партії при формальному існуванні опозиції (Мексика, Сирія, Росія та інші пострадянські республіки)

5. Теократичні авторитарні режими – влада у фанатичних релігійних кланів (аятола Хомейні в Ірані, режим талібів)

**ТОТАЛІТАРИЗМ – ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ,
ЯКИЙ ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ ПОЛІТИЧНИМ,
ЕКОНОМІЧНИМ, ТА ІДЕОЛОГІЧНИМ
ПАНУВАННЯМ ПРАВЛЯЧОЇ ВЕРХІВКИ,
ОРГАНІЗОВАНОЇ В ЦІЛІСНИЙ
БЮРОКРАТИЧНИЙ ПАРТІЙНО –
ДЕРЖАВНИЙ АПАРАТ НА ЧОЛІ З
ВОЖДЕМ І ТОТАЛЬНИМ КОНТРОЛЕМ
НАД ВСІМА СФЕРАМИ СУСПІЛЬСТВА
ЗАГАЛОМ ТА КОЖНОЮ ЛЮДИНОЮ
ЗОКРЕМА**

- Термін « тоталітаризм» походить від лат. слів «totalitas» – (повнота, цілісність) і «totalis» – (весь, повний) – введений в політичну лексику у 20-х рр. ХХст. італійським вченим і політичним діячем, ідеологом фашизму Д. Джентіле
- К. Поппер, Ф. Хайєк, Х. Арендт, З. Бжезинський та ін. – вивчали феномен тоталітаризму у 70-х рр. ХХст.

ОЗНАКИ ТОТАЛІТАРИЗМУ:

- 1. Ідеологізація всіх сфер суспільного життя**
- 2. Зрошення єдиної партії (тоталітарного типу) з державним апаратом**
- 3. Монополія влади на інформацію, цензура, контроль над ЗМІ**
- 4. Надцентралізація влади (одна партія – один вождь)**
- 5. Потужний репресивний апарат**
- 6. Повна політизація суспільства, його мобілізація**
- 7. Формування номенклатурного панівного класу, як опори режиму**
- 8. Централізована планова економіка**

ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ТОТАЛІТАРИЗМУ:

- 1. Комуністичний тоталітаризм (1924 – 1953рр. Сталін; ідеологія марксизму-ленінізму, диктатура пролетаріату, планова економіка, ліквідація приватної власності, масові репресії, культ особистості)**
- 2. Фашизм у Італії (1922-1945рр. Муссоліні; відродження Римської імперії, масовий терор, расизм, ксенофобія, культ дуче)**
- 3. Націонал – соціалізм у Німеччині (1933 – 1945рр. Гітлер; поєднував риси фашизму, і комуністичного тоталітаризму, світове панування арійської раси, антикомуністичний рух, одна партія і культ фюрера)**

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ (ТРАНЗИТ):

- 1. В економічній сфері - перехід від планової до
ринкової економіки, різних форм власності**
- 2. В духовній сфері – відродження національної
культури, власної історії , підтримка української
МОВИ**
- 3. В політичній сфері – перехід від тоталітаризму**

...

ОЗНАКИ ДЕМОКРАТИЧНОГО РЕЖИМУ В УКРАЇНІ:

- 1. Формальний поділ влади**
- 2. Наявність демократичних політичних інститутів**
- 3. Наявність виборчого права і виборність гілок
влади**
- 4. Свобода слова, плюралізм**
- 5. Функціонування реальної політичної опозиції**

ОЗНАКИ АВТОРИТАРИЗМУ В УКРАЇНІ:

- 1. Обмежене коло осіб, що здійснюють владу**
- 2. Залежність судової гілки влади**
- 3. Вплив на політичні процеси нелегальних центрів влади(олігархічні клани)**
- 4. Вибірковість застосування закону**
- 5. Звуження принципу гласності у діяльності органів політичної влади**
- 6. Риси тоталітарної свідомості в правлячій еліті**

ЄДИНА УКРАЇНА - ЄДИНА МОВА

Слава Україні! Героям Слава!